



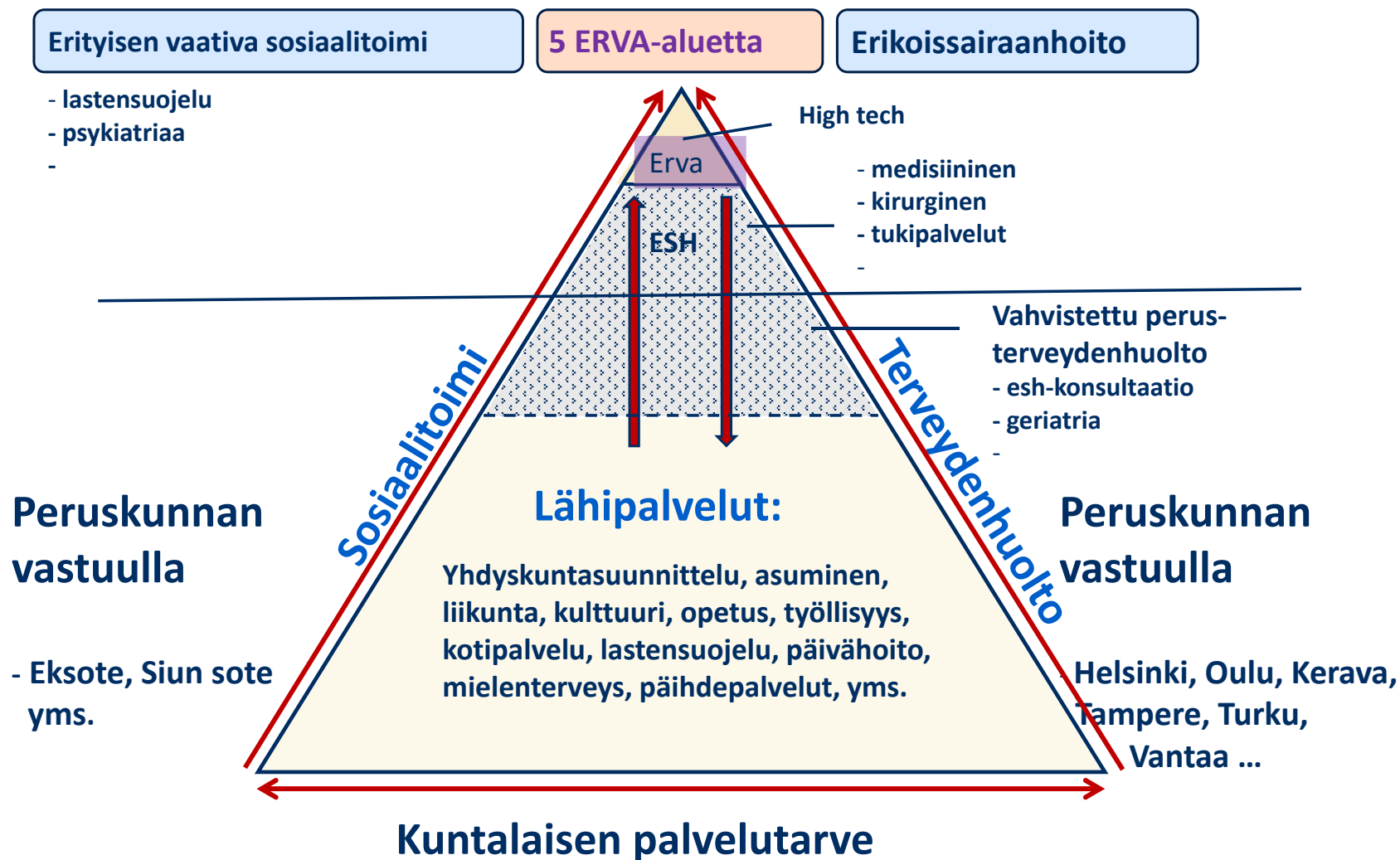
## Sote Ruotsissa ja Tanskassa

Riskienhallintapäivä 5.6.2019

Reijo Vuorento

@reijosergio

# Sosiaali- ja terveysterveyspalvelut osana palveluketjua



# Sosiaali- ja terveyspalvelujen organisointivastuut

|               | Sosiaali-<br>palvelut | Perusterveyden-<br>huolto                                                                                                                                                                                                                                                | Erikoissairaanhoido                                                                                            |
|---------------|-----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Suomi</b>  | Kunnat (295)          | Kunnat                                                                                                                                                                                                                                                                   | Kunnat /20 Sh-piiriä/5 erva-<br>aluetta                                                                        |
| <b>Ruotsi</b> | Kunnat (290)          | Maakäräjät<br>(Kouluterveydenhuolto ja kotisairaanhoido<br>kuntien vastuulla)                                                                                                                                                                                            | Maakäräjät<br>(17 landsting + 3 regioner)<br>(landsting och regioner)                                          |
| <b>Norja</b>  | Kunnat (428)          | Kunnat<br>(lääkäripalvelut sopimuksin yksityisten<br>ammatinharjoittajien kanssa)                                                                                                                                                                                        | Valtio<br>(valtion neljä alueellista toimijaa,<br>Regionale Helseforetak, sairaalat<br>näiden 'tytäryhtiöitä') |
| <b>Tanska</b> | Kunnat (98)           | Kunnat ja alueet<br>(Kuntien vastuulla ehkäisevä hoito,<br>terveyden edistäminen, kuntoutus, lasten<br>hammashoido, kouluterveydenhuolto,<br>kotisairaanhoido. Muutoin alueiden<br>vastuulla. Lääkärit yksityisiä<br>ammatinharjoittajia, sopimukset alueiden<br>kanssa) | Alueet (5)<br>(regioner)                                                                                       |

# Ruotsin paikallishallinto ja rahoitusjärjestelmä



- **Ruotsissa 290 kuntaa ja 20 maakäräjää**

- Yhdenvertaiset asemat – laaja paikallinen itsehallinto joka turvataan perustuslaissa
- Gotlannin kunta huolehtii myös niistä tehtävistä, jotka muutoin kuuluisivat maakäräjille
- 13 maakäräjällä laajentuneet toimintavaltuudet ja niitä kutsutaan myös alueiksi (ruots. *region*)
- Yhteinen edunvalvontaorganisaatio vuodesta 2007 lähtien (SKL)

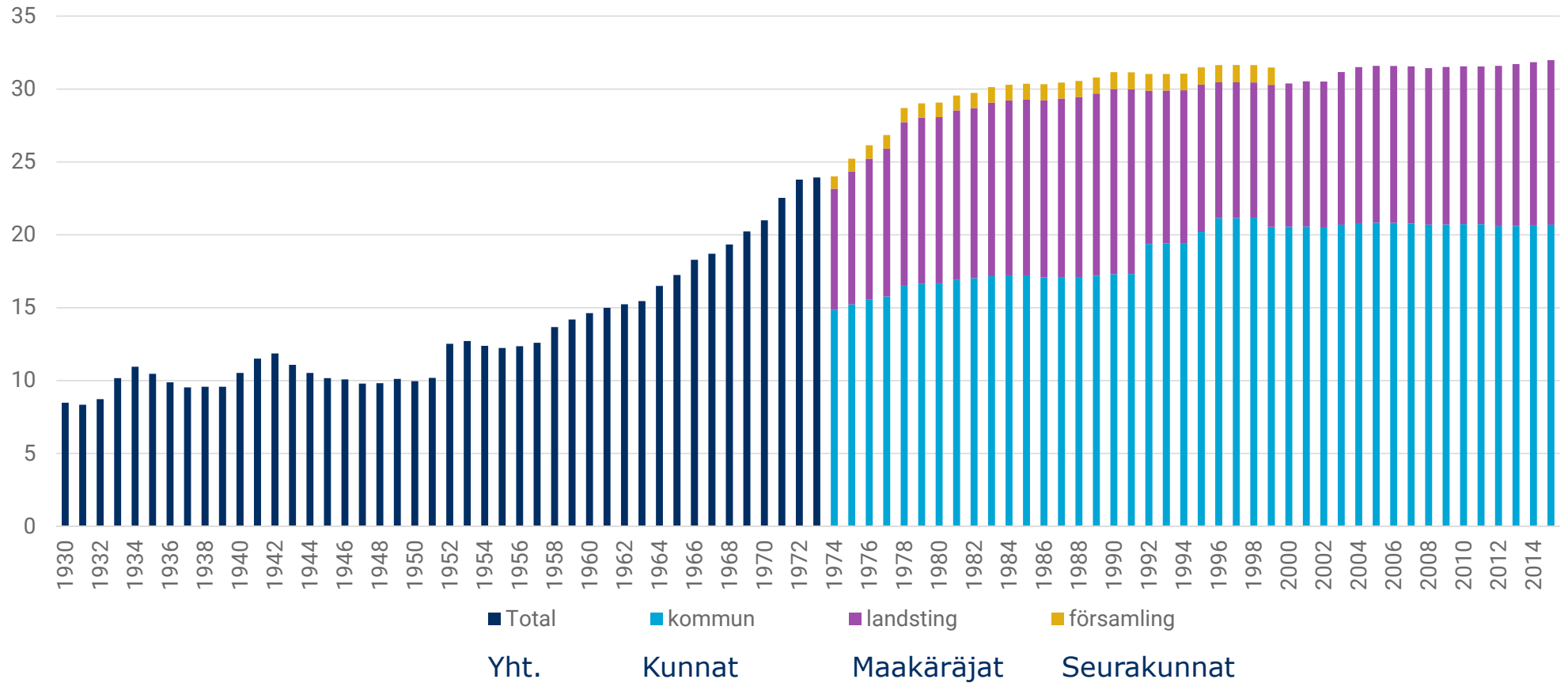
- **Rahoituksen pääpiirteet**

- Pääosa kuntien ja maakäräjien toiminnasta rahoitetaan verotuloilla, valtionavuilla noin viidenneksellä ja loput koostuu asiakasmaksuista, toimintatuotoista sekä palveluiden myyntituloista

# Ruotsin verotusjärjestelmä -paikallishallinnon näkökulmasta

- **Valtiolla, maakunnilla ja kunnilla on kaikilla veronkanto-oikeus**
  - veropohjasta päättää yksin valtio
- **Yhteisövero menee valtiolle**
  - Ruotsin yhteisöverokanta 2017: 22 %
- **Kunnallinen kiinteistömaksu**
  - maksu on 0,75 % talon verotusarvosta, kuitenkin enintään 7 687 SEK vuodessa (noin 790 euroa)

# Kunnallisveroprosentit Ruotsissa keskimäärin vuosina 1930–2015, % -yksikköä



# Ruotsi - lakisääteiset tehtävät

## Kunnat (290 kuntaa)

- **Sosiaalipalvelut**
- **Lasten päivähoito ja esikoulu**
- Ensimmäisen ja toisen asteen koulutus
- **Vanhustenhuolto**
- **Vammaisten tuki**
- Ympäristönsuojelu
- Kaavoitus
- Jätehuolto
- Vesihuolto
- Teiden kunnostus
- Pelastuspalvelut

## Alueet, maakäräjät (17 + 3)

- **Terveys- ja sosiaalihuolto**
  - Perusterveydenhuolto
  - Erikoissairaanhoito – sairaalatoiminta
  - Valinnanvapaus
  - Ennaltaehkäisy ja kuntoutus
  - Psykiatria - mielenterveyspalvelut
- Aluekehitys: Julkinen liikenne, elinkeinorakenne, turismi, ilmasto ja ympäristö
- Sosiaalisektori
  - Erityisopetus kuulo-, näkö- ja puhevammaisille
  - Laitoshoidon järjestäminen kehitysvammaisille
  - Nuorisovankilat

## Effektiv vård (798 s.)

*Slutbetänkande av En nationell samordnare  
för effektivare resursutnyttjande inom hälso-  
och sjukvården*

*Stockholm 2016*



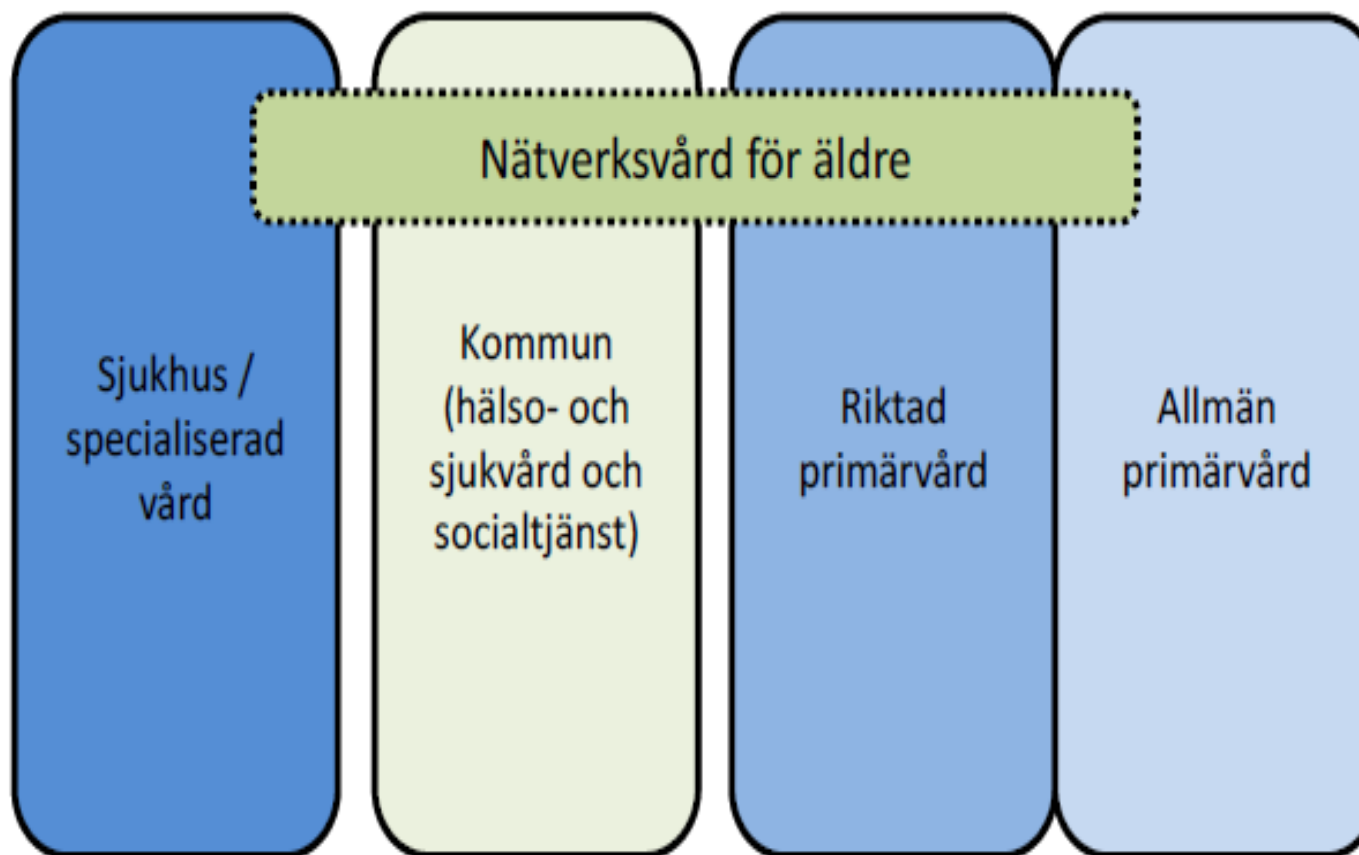
STATENS OFFENTLIGA  
UTREDNINGAR

SOU 2016:2

Regeringen beslutade den 21 november 2013 att tillkalla en nationell samordnare med uppdrag att göra en analys av hur hälso- och sjukvården kan använda professionernas resurser på ett mer ändamålsenligt och effektivt sätt. Analysen ska bl.a. belysa de effektivitetsproblem och utvecklingsområden som finns. Mot bakgrund av analysen ska samordnaren initiera samarbeten med berörda aktörer och i dialog med dessa aktörer ge förslag på åtgärder som kan vidtas på nationell, regional och lokal nivå för att säkerställa att professionernas tid, kunskap och engagemang används på bästa möjliga sätt i syfte att öka hälso- och sjukvårdens effektivitet.



Figur 9.4 Konstruktion av ramar för nätverksvård för äldre



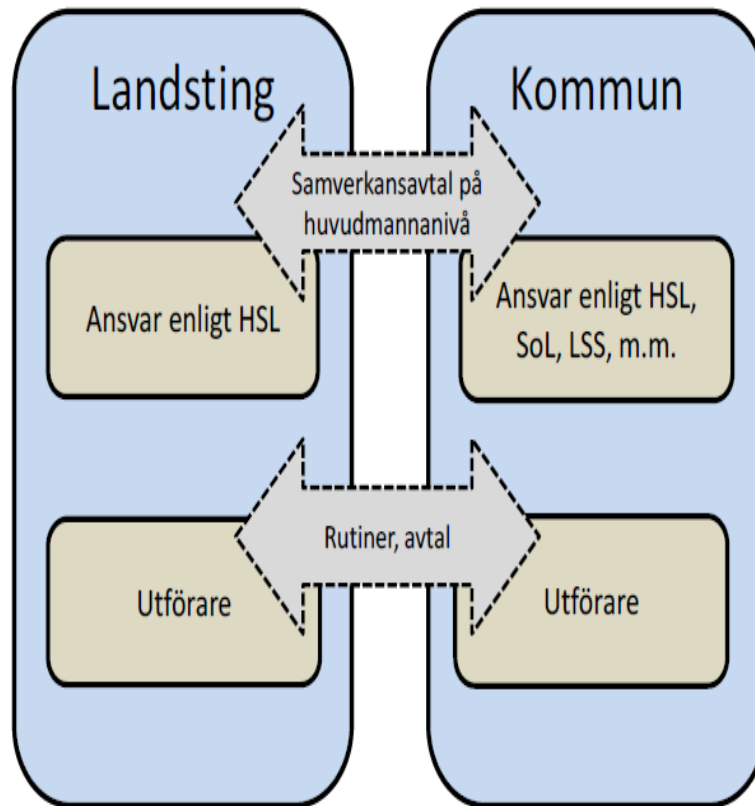
## YDIN :

### Ruotsin sote – Uudistuksessa

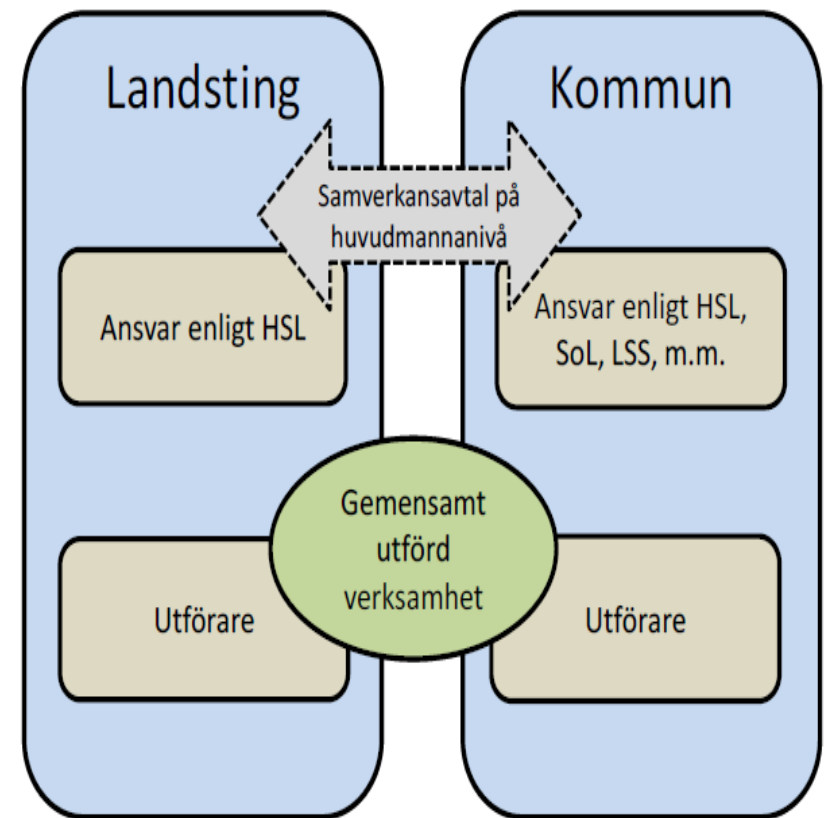
”Efektiv vård”

siirretään osa  
maakäräjien  
perusterveyden-  
huollon vastuista  
kuntiin  
vahvistamaan  
kuntien  
vastuulla olevia  
vanhuspalveluja

Figur 9.5 Struktur i dag



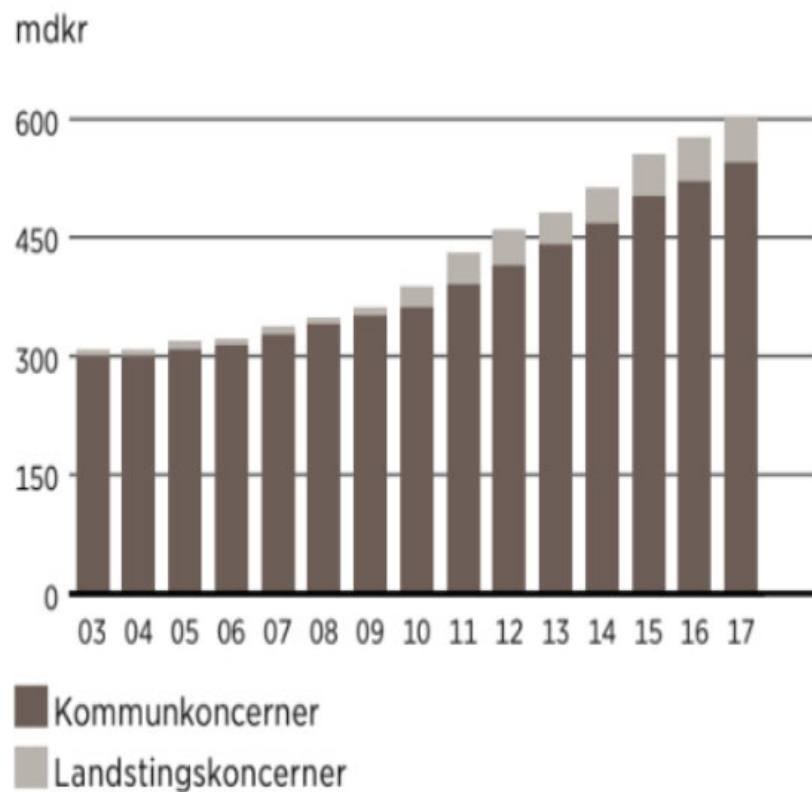
Figur 9.6 Önskat läge



**Syftet med den gemensamma verksamheten är att ge sammanhållen hälso- och sjukvård och socialtjänst -**

Utredningen föreslår att syftet med den gemensamma verksamheten är att den ska ge sammanhållen hälso- och sjukvård och socialtjänst med den äldre i centrum.

Figur 11: Låneskuldens utveckling 2003–2017



Källa: Kommuninvest

Tabell 8: Upplåning från olika finansieringsalternativ 2013–2017

| Finansieringsalternativ |                     | 2017 |
|-------------------------|---------------------|------|
| Kommuninvest            | Finansiering i mdkr | 308  |
|                         | Marknadsandel       | 51%  |
| Marknadsprogram         | Finansiering i mdkr | 193  |
|                         | Marknadsandel       | 32%  |
| Banker                  | Finansiering i mdkr | 101  |
|                         | Marknadsandel       | 17%  |

# Tanskan kunta- ja aluehallinto



## **Rakenneuudistus aloitettiin 2004, voimaan 2007**

- Kunta- ja aluejako
- Maakunnat (14) lakkautettiin ja perustettiin 5 alueellista toimijaa (regioner), joilla on paikallisesti valittu poliittinen johto, mutta ei verotusoikeutta.
- Alueiden rahoitus pääosin valtiolta, viidennes kunnista
- Kunnat (275) yhdistyivät 98 kunnaksi
- Kunnan ja valtion väliset suhteet
- Verotusjärjestelmä
- Palvelutuotannon ohjaus

# Kuntien lakisääteiset tehtävät Tanskassa

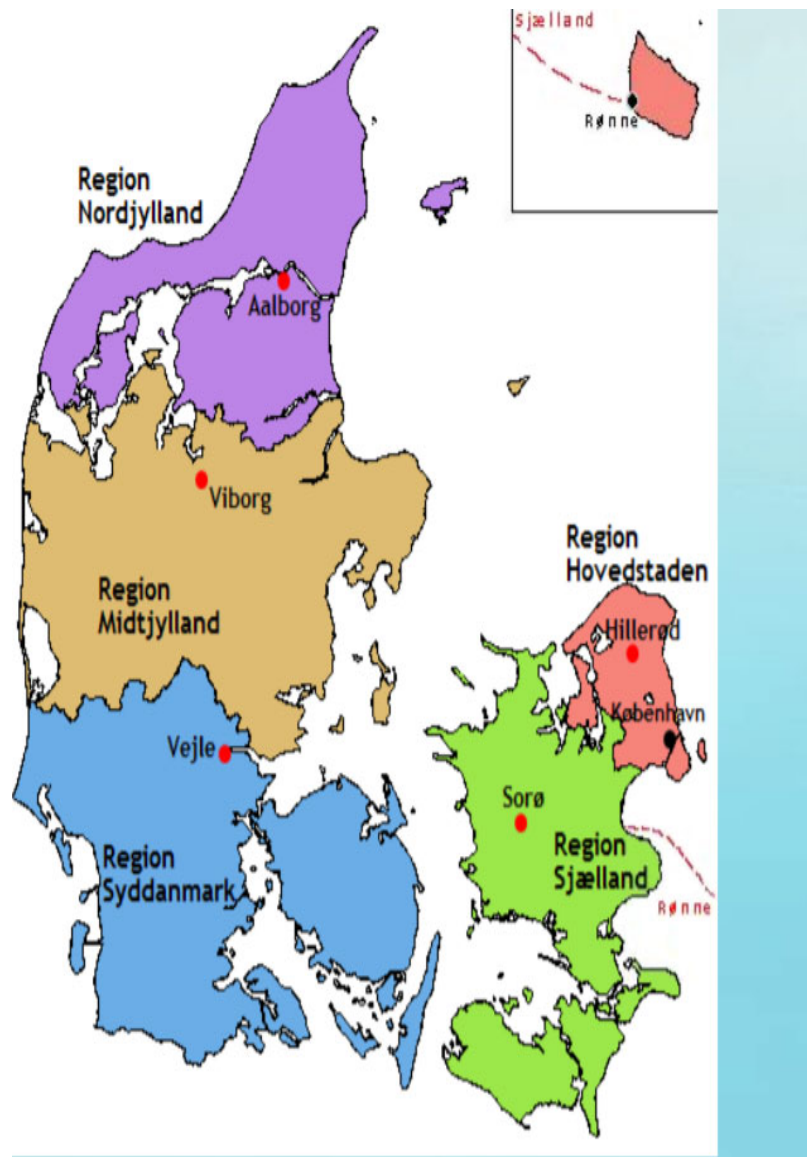
- Sosiaalipalvelut, ml. vanhustenhuolto
- Kansanterveystyö: terveyden edistäminen, ehkäisevät palvelut,
- Lasten päivähoito
- Pakolaisten ja maahanmuuttajien integraatio
- Ympäristönsuojelu ja jätehuolto
- Kulttuuri ja urheilu
- Tiet ja julkinen liikenne
- Sosiaalivakuutus ja eläkkeet, joita Suomessa hoitaa Kela
- Kunnalliset työllisyyskeskukset (Jobcenter)
  - vastaavat koko työllisyyden hoidon käytännön toteutuksesta ml. ansiosidonnaista työttömyysturvaa saavat.

# Alueiden lakisääteiset tehtävät Tanskassa

- Terveydenhuolto (julkisesti järjestetty)
  - Erikoissairaanhoido – sairaalatoiminta
  - Valinnanvapaus
  - Ennaltaehkäisy ja kuntoutus
  - Myös työterveydenhuolto kokonaan julkisesti järjestetty
- Psykiatria
- Aluekehitys
  - Julkinen liikenne, elinkeinorakenne, turismi, ilmasto ja ympäristö
- Sosiaalisektori
  - Eriyisopetus kuulo-, näkö- ja puhevammaisille
  - Laitoshoidon järjestäminen kehitysvammaisille
  - Nuorisovankilat

**Sairaaloiden  
lukumäärää  
vähennetään,  
samalla tapahtuu  
palveluiden  
keskittymistä ja  
erikoistumista,  
avohoito korostuu.**

**Tavoitteena 20  
sairaala nykyisten  
40 sijasta vuonna  
2020**



# Terveysthuollon sopimukset

Sundhedsaftalen 2015-2018

Solmitaan alueen ja sen kuntien kanssa, aikaisemmin oli jokaiselle kunnalle oma sopimus

▪ **Käsittävät neljä pakollista aihealuetta:**

- Ennaltaehkäisy
- Hoito ja hoiva
- Kuntoutus
- Terveysthuollon it- ja digitaaliset työmenetelmät

\* **Viisi teemaa otettava huomioon**

- Työnjako ja yhteistyö, tiedon jakaminen ja terveysneuvonta sektoreiden välillä
- Kapasiteetin koordinointi
- Potilaiden ja omaisten osallistuminen
- Terveysten tasa-arvo
- Dokumentointi, tutkimus, laadun kehittäminen ja potilasturvallisuus

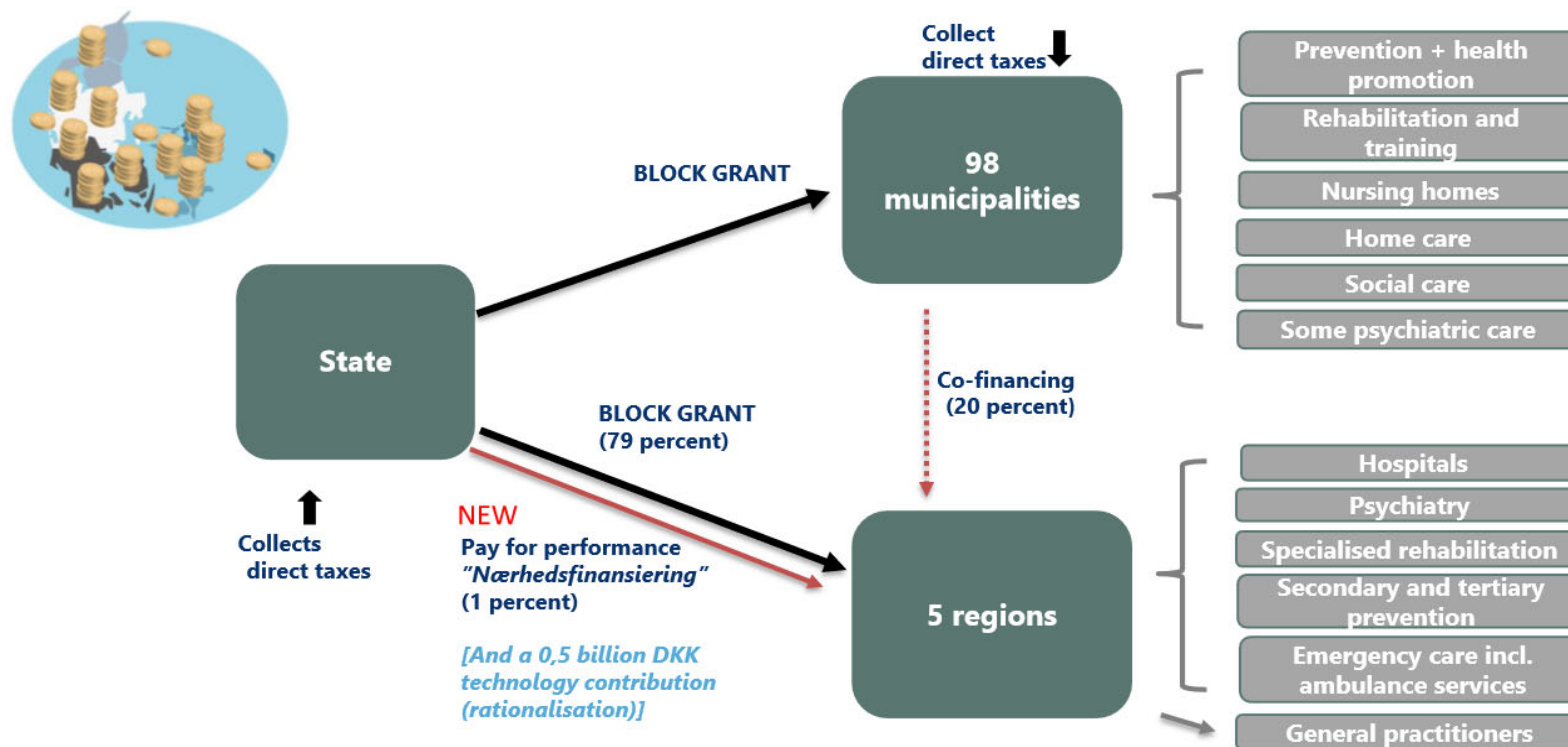
• **Socialstyrelsen hyväksyy sopimuksen**

- Konkreettisten tavoitteiden avulla varmistetaan laatu ja potilaiden hoidon sujuvuus eri sektoreiden kesken



# Tanskan terveydenhuollon rahoitus

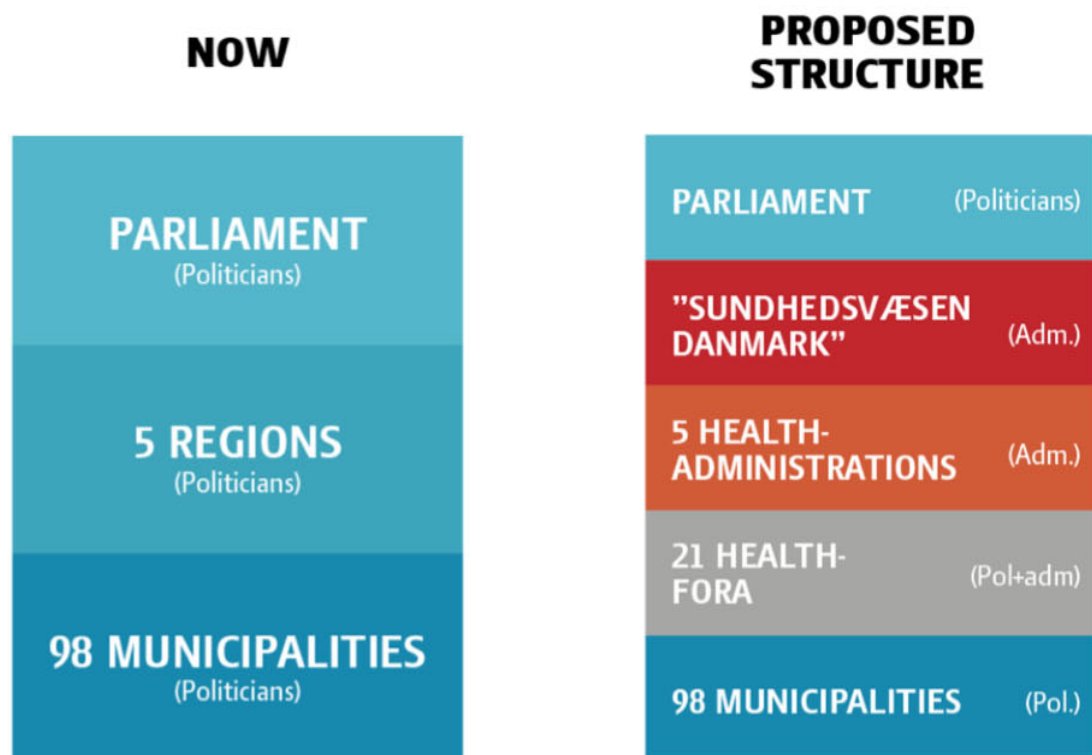
## Financial flow since January 2019



# Tanskan hallituksen ehdotus terveydenhuollon uudistamiseksi 16.1.2019

- Uudistuksen tavoitteena on varmistaa, että useammat potilaat saavat korkeatasoista ja tehokasta lääketieteellistä hoitoa paikallisesti, lähipalveluina, ettei heidän tarvitse mennä sairaalaan
- Vuoteen 2025 mennessä 500 000 vähemmän poliklinikkakäyntejä ja 40 000 vähemmän sairaalajaksoja
  - Krooniset sairaudet
  - Ahdistushäiriö ja depressio
  - Lääketieteellistä hoitoa tarvitsevat ikääntyneet
  - Potilaiden tulisi saada lääketieteellistä hoitoa ja hoivaa omalääkäreiden avulla tai kunnan peruspalveluissa

### 3) New structure



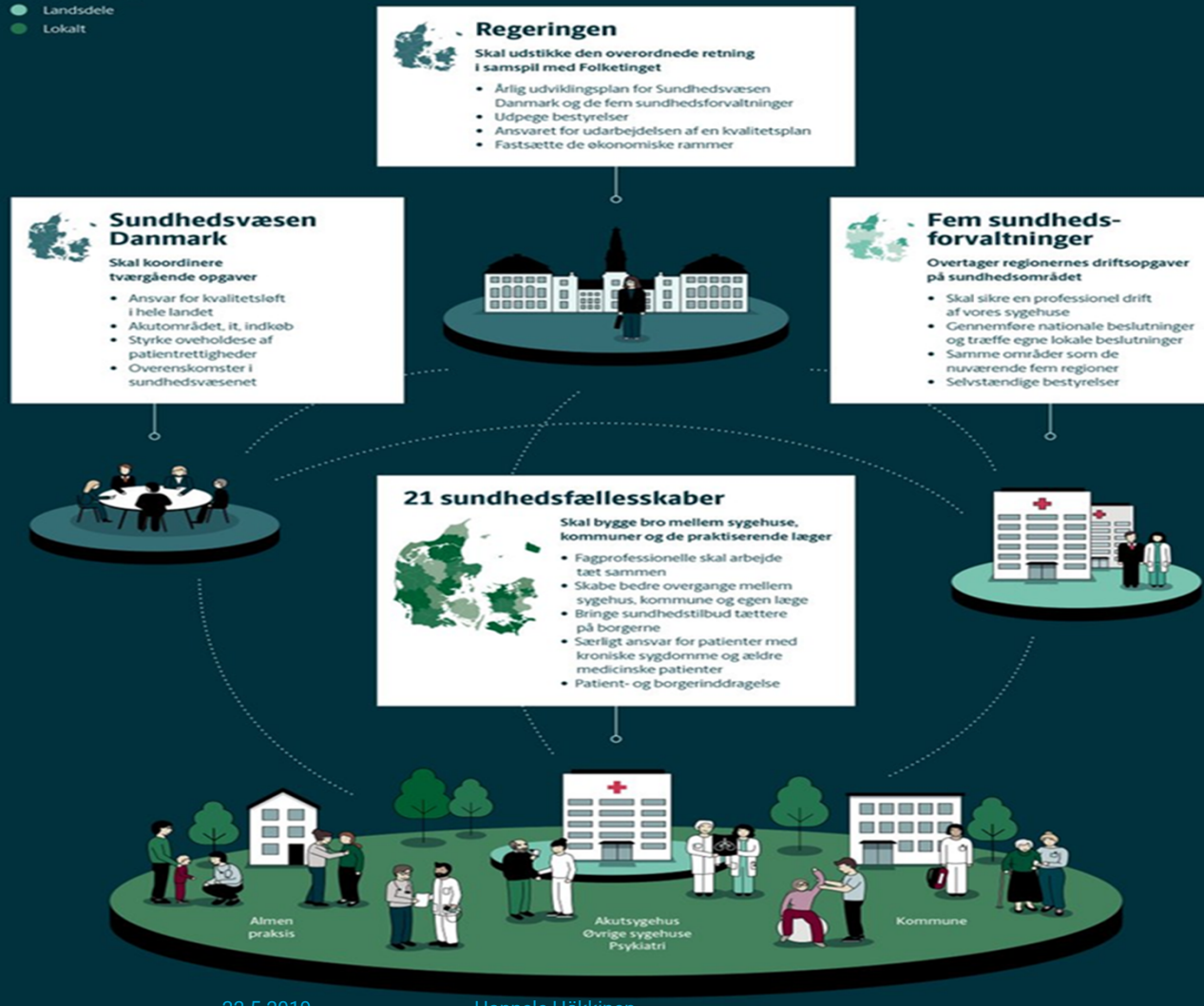
Ehdotettu uusi rakenne:  
halutaan poistaa alueiden poliittiset päättäjät ja luoda tilalle "lääkintöhallitus", alueita vastaavat hallinnolliset alueet "sairaanhoitoalueet" sekä 21 "sairaanhoitopiiriä".

Poliittinen valta olisi eduskunnassa ja kunnissa

## Danmarks nye sundhedsvæsen

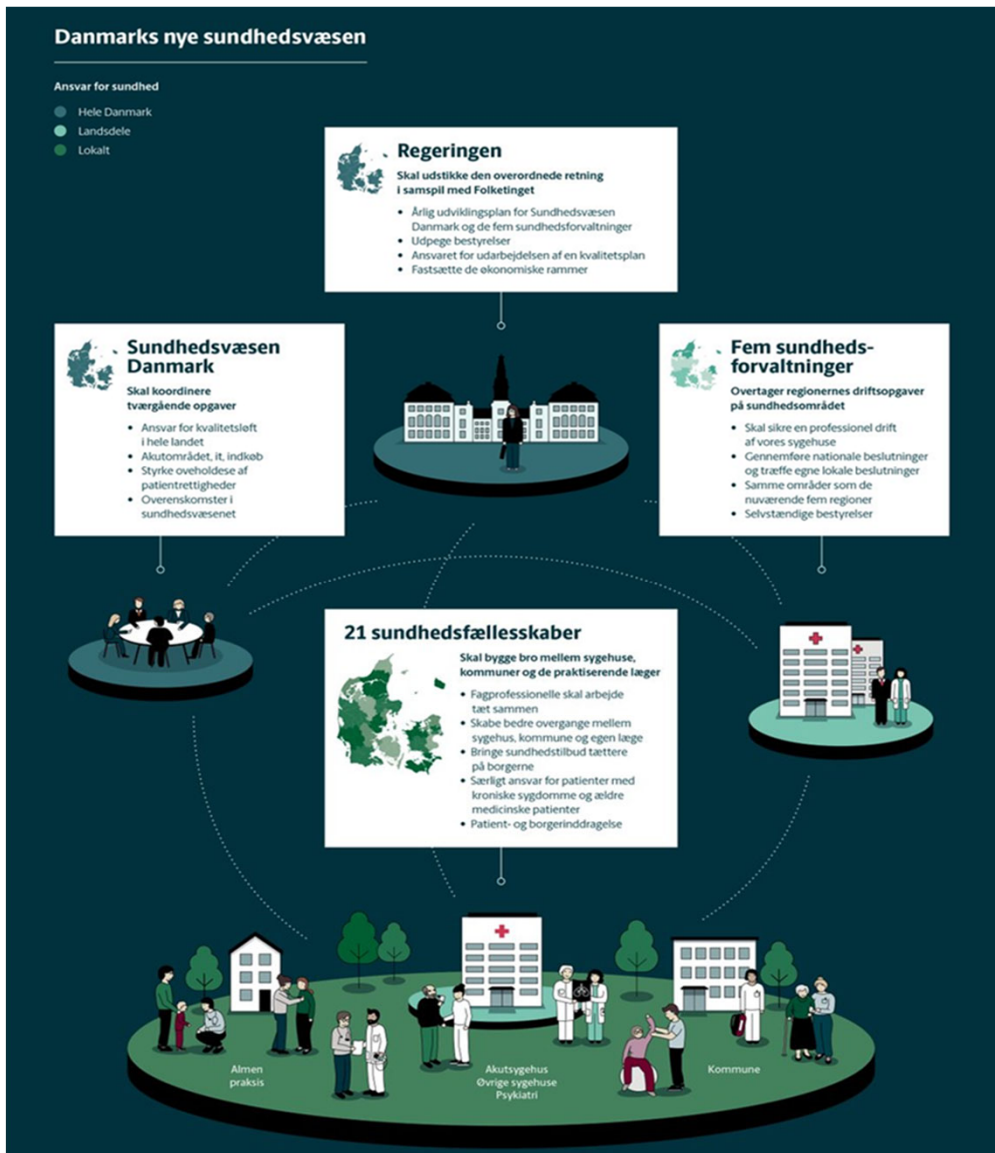
### Ansvar for sundhed

- Hele Danmark
- Landsdele
- Lokalt



## Hallitus (Regeringen)

- Yhteistyössä parlamentin kanssa
- Vuotuinen kehityssuunnitelma Lääkintöhallitukselle ja viidelle sairaanhoitoalueelle
- Nimittää hallitukset (bestyrelser)
- Vastaa laatusuunnitelman laatimisesta
- Asettaa taloudelliset kehykset



## Viiden terveydenhuollon hallinnollisen alueen tehtävät (sundhedsforvaltninger) ”sairaanhoitopiirit”

- Ottaa alueiden operatiiviset tehtävät: sairaaloiden toiminta, ambulanssivalmius, päivystys- ja ensihoitotoiminta, omalääkärijärjestelmä
- Varmistaa sairaaloiden ammatillinen toiminta
- Toteuttaa kansalliset päätökset ja tehdä omat paikalliset päätökset
- Samat alueet kuin nykyisillä viidellä alueella
- Itsenäiset hallitukset

# Kendetegn ved det danske system

- Økonomiaftalerne er kernen
- Ændringer i opgaver eller økonomi aftales med staten – også effektiviseringskrav
- Statsligt tilskud gives som absolut hovedregel uden særlige bindinger/betingelser
- Særlige finansieringsregler for nogle områder, særligt beskæftigelse, sundhed og visse sociale opgaver
- "Satspulje" på ca. 800 mio. kr. til særlige projekter/initiativer på socialområdet i kommuner, regioner og private organisationer
- Tendens til, at mere og mere ligger "udenfor" aftalerne, fx øremærkede puljer/midler i Finansloven
- KL har stærk alliance med Finansministeriet



## Pähkinäkuoressa:

Kuntatalouden ohjaus perustuu **valtion ja Kuntaliiton vuosittain tekemään budjettisopimukseen**. Kuntaliiton tehtävänä on varmistaa, että kunnat pysyvät budjetti- sopimuksen mukaisessa raamissa. Kehyksen sisällä voidaan tehdä kuntakohtaisia priorisointeja, kunhan kokonaiskehystä ei ylitetä.

**Alueet käyvät omat budjettineuvottelut valtion kanssa.** Danske Regioner edustaa alueita näissä neuvotteluissa.

**Valtion ja Kuntaliiton välinen budjettisopimus laaditaan yleensä kesän alussa.**

**Kunnat tekevät omat budjettinsa lokakuuhun mennessä.** Kuntaliitto aloittaa kuntabudjetteja koskevan koordinaatioprosessin valtion kanssa tehdyn sopimuksen jälkeen ja koordinaatio käy kuumimmillaan kesän loppupuolella sekä alkusyksystä.

**Sopimuksessa sovitaan kattosumma kuntabudjettien toimintamenoille ja investoinneille sekä sovitaan raamit kuntien verotukselle ja lainanotolle. Kuntien aiheuttama verorasite ei saisi muuttua**

## Sanktiot kirjattu lakiin.

Budjettisopimus ei ole laillisesti sitova mutta lakiin kirjatut sanktiot antavat kunnille vahvan insentiivin pysyä sovitussa.

Sanktiot: **budjettisanktiot** , **menosanktiot** . **verosanktiot**

Budjettisanktio laukeaa, mikäli kunnat budjetoivat yli sovitun, kun taas menosanktio lau-keaa, mikäli kunnat kuluttavat yli budjetoidun. Verosanktiot laukeavat, mikäli kuntien aiheuttama verorasite kasvaa.

**Kaikki sanktiot vähennetään suoraan kunnille maksetuista valtionosuuksista.**  
**Vähennys tapahtuu kruunu kruunusta.**



Tanskan malli on kassavirtapohjainen. **Investoinnit lasketaan täysimääräisesti kokonaiskehykseen eikä niitä jaksoteta poistoina eri vuosille.**

**Kuntien lainanotto lakisääteisiin tehtäviin on luvanvaraista.** Siksi investointeja ei juuri rahoiteta juurikaan lainalla. Lainaa voi käytännössä ottaa vain tiettyihin erityistarpeisiin ja heikon taloudellisen tilanteen kunnat voivat saada poikkeuslupia lainanottoon.

Kunnilla oli lainaa vuonna 2016 noin 60 mrd. kruunua mikä vastaa noin 8 mrd. euroa. Kuntien lainanotto on keskitetty Kommune Kreditille.

**Käytännössä kunnat rahoittavat investointinsa säästämällä investointivarat etukäteen.**

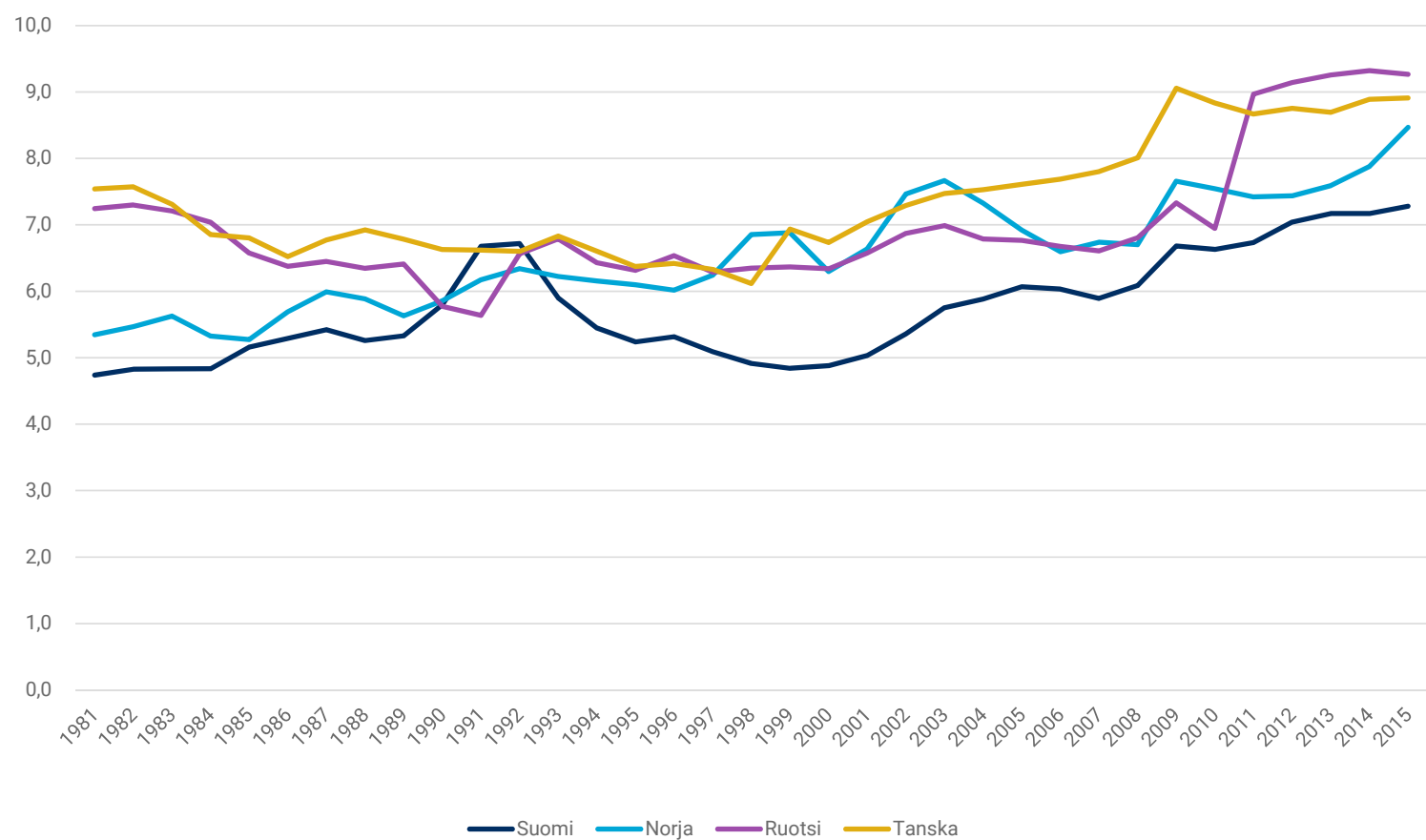
Tanskan malli on lähellä rahoituslaskelman käsitettä toiminnan ja investointien rahavirta. Kokonaismenojen (toiminta- ja investointimenot) tulee alittaa kokonaistulot vuositasonalla. Kassavirtaiseen malliin liittyy hyvät ja huonot puolensa. **Yhdessä menosanktioiden kanssa se mahdollistaa tiukemman talouden ohjauksen, toisaalta se on joustamaton.**

Toimintamenot- ja investoinnit käsitellään budjetteja ja menokehitystä tarkasteltaessa erikseen. Investoinneiksi luetaan lähinnä pitkän ajan pysyvät vastaavat kuten rakennusinvestoinnit. Investointikehitys ei siten koske kaikkia investointeja.

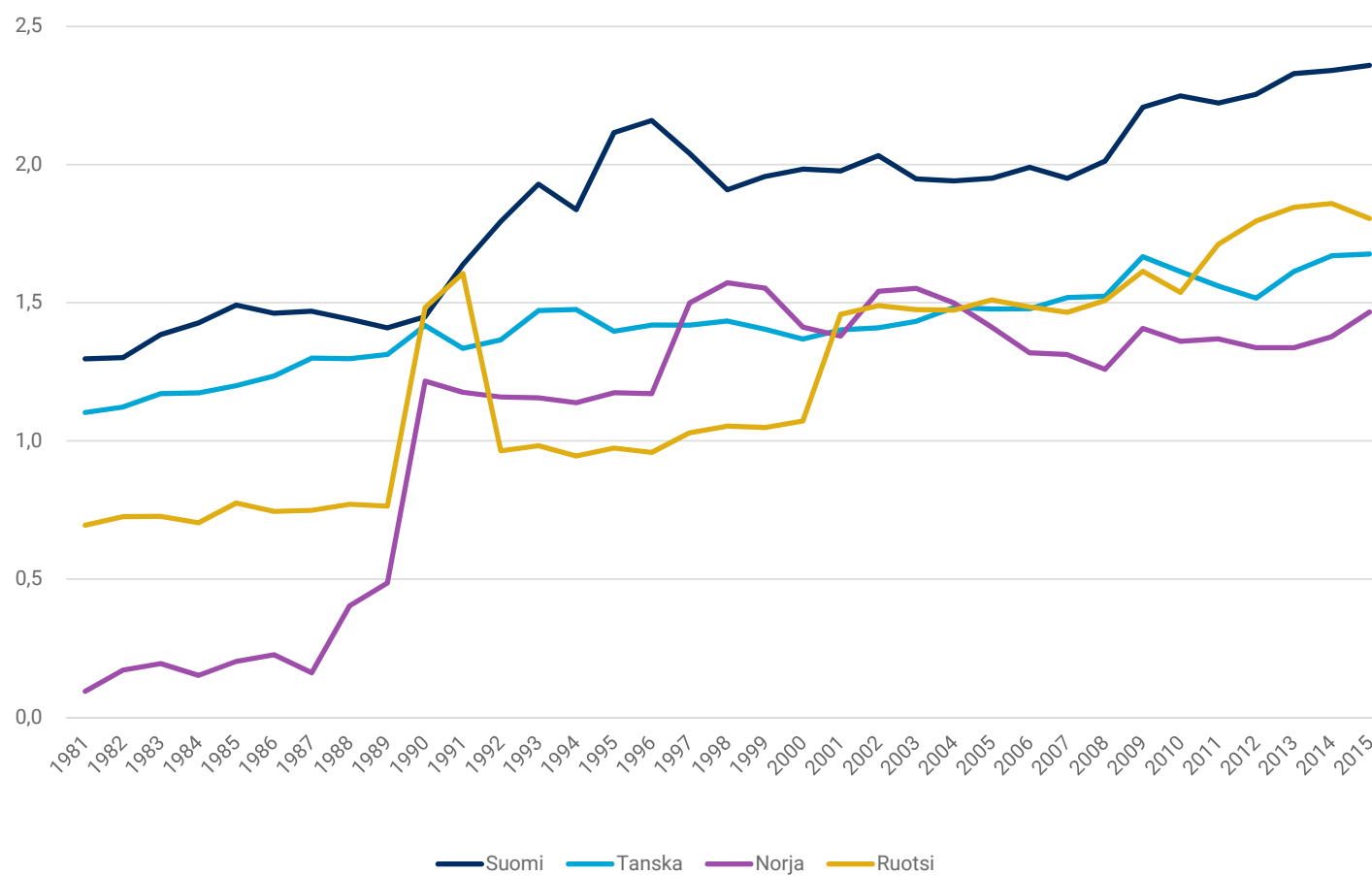
Käytännössä kunnat rahoittavat investointinsa säästämällä investointivarat etukäteen. **Tanskan malli on lähellä rahoituslaskelman käsitettä toiminnan ja investointien rahavirta. Kokonaismenojen (toiminta- ja investointimenot) tulee alittaa kokonaistulot vuositason.** Kassavirtaiseen malliin liittyy hyvät ja huonot puolensa. Yhdessä menosanktioiden kanssa se mahdollistaa tiukemman talouden ohjauksen, toisaalta se on joustamaton.

Toimintamenot- ja investoinnit käsitellään budjetteja ja menokehitystä tarkasteltaessa erikseen. Investoinneiksi luetaan tässä menettelyssä lähinnä pitkän ajan pysyvät vastaavat kuten rakennusinvestoinnit. Investointikehitys ei siten koske kaikkia investointeja.

## Julkisten terveystennojen osuus bruttokansantuotteesta vuosina 1981-2015



# Yksityisten terveystennojen osuus bruttokansantuotteesta



# Kiitos mielenkiinnosta!

Reijo Vuorento

09 771 2078, 050 667 41

reijo.vuorento@kuntaliitto.fi

@reijosergio

 Kuntaliitto  
Kommunförbundet

**kuntaliitto.fi**

PL 200, 00101 Helsinki  
Kuntatalo, Toinen linja 14  
00530 Helsinki

